

MUZEELOR UNIVERSITARE CA INSTITUȚII EDUCATIONALE

University Museums as Educational Institutions

Claudia POPESCU

ABSTRACT

The modernisation of Romanian museums depends to a large extent on the modernisation of Romanian education. How do Romanian museums relate to the ideas of interpretation and participation? Museum education is the beginning of a journey, it is not just a delivery of information, it is the triggering of a process of questioning, experimentation and self-construction. Museum education needs to contain emotional elements and be tailored to the needs of visitors, especially the disadvantaged (from rural or low-income communities). Reflections on museum education in the School of Architecture Museum: guided tours for school children participating in the „De-a arhitectura” exhibition, a project for the education of young people from disadvantaged backgrounds around Sibiu, funded by CNFIS and the summer school in Dealu Frumos for architecture students.

Key-words: Communication, Museums, University Museums, Education, Participatory Museum, Interpretation

<https://doi.org/10.61789/rm.2024.03>

Introducere: viziune și repere teoretice

Obiectele de muzeu sunt mute fără interpretare, dar aceasta nu este totuși suficientă pentru a le face relevante pentru vizitatori. Filosoful Alain de Botton și istoricul de artă John Armstrong vorbesc despre nevoile psihologice pe care le-ar putea satisface mai bine muzeele de artă dacă acestea ar revizui organizarea și descrierea obiectelor lor.¹ Aceștia au pus în practică aceste idei în cadrul expoziției „Art Is Therapy” (sept. 2014) din Rijksmuseum². Descrierea obiectelor nu este singura formă de învățare din muzeu, învățăm din povești, experiențe, contemplare. Învățăm în cazul unui muzeu de artă, atât din latura estetică, cât și din reflectarea experiențelor proprii în obiecte, după cum a arătat expoziția de mai sus. Ideea de dezvoltare personală, învățare pe parcursul vieții a schimbat raportarea la învățarea informală și non-formală. Dar Nina Simon³ a mers mai departe prin ideea de regândire a muzeelor, prin transformarea lor în hub comunitar, împuternicind comunitățile cu sarcinile ordonării și interpretării obiectelor. Vizitatorii devin, astfel, interpreți, nu doar pentru patrimoniul material al muzeului, dar și pentru cel imaterial format din amintiri și experiențe. Ideea nu este de a prezenta un patrimoniu în funcție de vizitator (optica interpretării), ci de a regândi muzeul în funcție de nevoile comunității. Avem o abordare de tip top-down care este interpretarea și avem o abordare de tip mișcare socială, care începe de la oamenii din comunitate. Participarea și interpretarea se află într-o relație dialectică, ele nu se exclud reciproc. Tot ce comunică muzeul (voluntar sau involuntar) contribuie la procesul de învățare⁴, iar abordarea interpretativă sau participativă favorizează tipuri diferite de învățare: formală sau informală.

Muzeul participativ privilegiază experiențele sociale și introspective, în dauna celor cu obiecte sau a activităților științifice și experimentale. Dar toate acestea fac parte din spectrul larg al învățării, așa cum reiese din Teoria inteligențelor multiple a lui Howard Gardner⁵.

Muzeul participativ al Ninei Simon⁶ nu este legat de obiectele existente (poate folosi obiecte ale comunității ca în cazul muzeelor Pop-Up⁷), iar

1 de Botton, Armstrong (2018), p. 84.

2 Architectural Digest: <https://www.architecturaldigest.com/story/alain-de-botton-john-armstrong-rijksmuseum-amsterdam>

3 Understanding British Portraits: <https://www.britishportraits.org.uk/resources/toolkits/how-to-develop-learning-programmes-and-audience-engagement-with-portraits/learning-in-museums/the-participatory-museum/>

4 Hein (1988), p. 15.

5 Gardner (2007).

6 Simon (2010).

7 Giordano, „Pop-Up Museums: challenging the notion of the museum as a permanent institution”, *Predella Journal of Visual Arts*, nr. 33, (2013), p. 462, traducere de Claudia Popescu după originalul în limba engleză: „Muzeul pop-up ar putea fi considerat o instituție pe termen scurt, un muzeu temporar sau o expoziție în aer liber, creat în afara limitelor locației tradiționale, în locuri existente, temporare și neașteptate, folosind ancore comunitare puternice și cu scopul creșterii angajamentului civic”.

dacă folosește obiectele existente, le folosește pentru rolul lor social, ca să încurajeze discuția, participarea vizitatorilor la o rețea, la o comunitate.

Participarea poate însemna ajutor la curatorierea unei expoziții, poate însemna contribuția cu obiecte, expoziții Pop-Up, deschiderea către controverse, obiecte interactive sau care încurajează discuții și experiențe (Fig. 1).

Ambele abordări (interpretarea și participarea) consideră că o vizită, o experiență muzeală este doar începutul unui drum de descoperire. În cazul participării pe acest drum se intersectează construcția identității vizitatorului (dezvoltarea personală, identitară) cu construcția de sens a muzeului⁸.

Unde sunt muzeele românești în raport cu aceste abordări? Patrimoniul muzeelor românești, centralizat și reorganizat științific în perioada comunistă, inclusiv prin comasarea de colecții preexistente, nu este suficient de flexibil la nevoile reale și diverse ale vizitatorilor.

Consider că muzeele românești nu sunt foarte vizitate și pentru că în România nu se pune accentul suficient pe practicile de învățare non-formală și informală, ce constituie unul dintre atuurile învățământului primar privat. Conform unei analize a programului „Școala altfel”, acesta se lovește de birocratizare, neimplicare, aglomerare⁹, sugerând că educația non-formală este un exercițiu neobișnuit pentru școli.

Pentru a îmbunătăți educația muzeală este nevoie să se răspândească în societate, atât prin sistemul de învățământ, cât și prin diferite alte forme (școli de vară, ateliere etc.) ideea de învățare non-formală și informală de-a lungul vieții. Transformarea muzeelor românești, a modului de expunere, a suportului informațional și a serviciilor oferite de muzee depinde de acest punct nevralgic. Învățarea în România nu este într-o stare prea bună și practica răspândită a meditațiilor o dovedește. Poate fi de vină aici

Fig. 1 – Instalație Pop Up – **Unde sunt arhitectele?** Asociația Culture Reserve
foto personală

8 Idei prezentate mai amplu în lucrarea „Tehnologii digitale în muzeele contemporane”, Editura Universitară „Ion Mincu”, 2022 (o versiune actualizată a lucrării mele de doctorat).

9 Alb, Moscovici, Iov (2020)

și trecerea de la civilizația cărților (un sistem explicativ, dar și o supapă compatibilă cu sistemul comunist, prin practica rezistenței prin cultură) la civilizația iliteraților, după cum a sugerat Mihai Nadin¹⁰. În această nouă civilizație intră în vigoare un alt mod de funcționare și de gândire afîn cu idei precum multi-tasking, tutoriale on-line, dar și practica blamată a plagiatului, ce a primit un nou impuls grație folosirii inteligenței artificiale.

Particularitățile muzeelor universitare românești

Fig. 2.1. Noaptea Muzeelor 2024, când am avut 3500 de vizitatori între 16:00-24:00 fotografie arhiva personală

În calitate de angajat, subordonat atât Ministerului Educației (juridic), cât și celui al Culturii (metodologic), precum sunt și colegii mei din muzeele universitare (atât de invidiate anul acesta, atât de ignorate în general) pot spune că se fac pași mari, importanți pentru modernizarea învățământului, dar acestea nu au apucat încă să se sedimenteze și să producă ecouri în societate.

Posibilitatea muzeului în care lucrez de a se sincroniza cu aceste schimbări este mai bună decât în alte muzee, dar este limitată de resursele de personal. Muzeele universitare sunt

amplasate în locul potrivit pentru a aduce o schimbare a experienței muzeale, dar ele nu au încă resursele potrivite, nu este încă foarte clar rolul lor în viața universităților din care fac parte. Par să fie mai mult decât niște debarale în care se mută materialele didactice perimate, ele se raportează la fel de mult, dacă nu mai mult, la un patrimoniu imaterial - care este chiar procesul de învățare în evoluția sa, cu tradițiile și cu micile sale (r)evoluții¹¹.

Aceste muzee au o mare problemă de vizibilitate, ele fiind o parte (adesea nevăzută) din organismul universitar. Din acest motiv, muzeele de acest tip trebuie să implice Universitatea (studenți voluntari, cadre didactice) în proiecte sau evenimente precum Noaptea Muzeelor (Fig. 2.1 și Fig. 2.2)

¹⁰ Nadin (2016)

¹¹ Idei similare au fost exprimate de doamna Florentina Nițu în conferința „Patrimoniu și comunitate. Cui folosește un muzeu universitar?” organizată de Muzeul Municipiului București, 6 iunie 2024.

și să se implice la rândul lor în proiectele instituțiilor din care fac parte, pentru a fi relevante în activitatea didactică (proiecte de cercetare, școli de vară – Fig. 3, evenimente, conferințe, expoziții, etc.)

În cazul particular al Muzeului Școlii de Arhitectură¹² (brandul promovat de Centrul Expozițional Documentar al Universității de Arhitectură și Urbanism Ion Mincu), acesta se află într-un colț al clădirii vechi a Școlii de Arhitectură ușor accesibil prin intrarea monumentală a acesteia (dar altminteri izolat) aflat în afara drumurilor studenților, cu excepția celor care vin la bibliotecă – sala de lectură cărți. Am folosit această apropiere pentru colaborarea cu biblioteca, pentru cercetarea vechilor proiecte de școală sau a practicilor didactice. Buna cunoaștere a patrimoniului material din muzeu, a celui imaterial (tradiții didactice, povești) și a patrimoniului conex cu acestea (precum patrimoniul risipit al muzeelor Simu sau Saint Georges¹³) oferă material util pentru educația muzeală și pentru cercetarea din universitate. O parte mică din acest conținut de

Fig. 2.2. Noaptea Muzeelor 2024, când am avut 3500 de vizitatori între 16:00-24:00
fotografie arhiva personală

Fig. 3. Școala de vară IMUAU Schonberg live-studio 2021, Dealu Frumos, jud. Sibiu, realizată în parteneriat cu Filiala Teritorială Sibiu-Vâlcea a OAR, cu sprijinul OAR din Timbrul de Arhitecturii și al Fundației Prințul Charles
fotografie arhiva personală

12 Centrul Expozițional Documentar al UAUIM (Muzeul Școlii de Arhitectură), Expoziția permanentă: <https://centrulexpo.uauim.ro/ro/expozitii/expozitia-permanenta>

13 Muzeul Simu a fost unul dintre primele muzee private de artă din București, clădirea sa a fost demolată în 1962 iar colecțiile sale au fost redistribuite în special către Muzeul Național de Artă al României și Muzeul Colecțiilor (denumirea actuală). Precum Anastase Simu și colecționarul Alexandru Saint Georges (arhitectul-șef al orașului Botoșani) a donat muzeul său statului (Fundațiilor Culturale Regale). Printre colecțiile dispersate ale acestui muzeu se numără și arhivele de proiecte ale unor importanți arhitecți, păstrate de Muzeul Național de Artă al României.

cercetare a fost publicată pe Facebook cu rol dublu de educare și promovare a muzeului. Prin conturile paginii Muzeul Școlii de Arhitectură și a grupului Prietenii Muzeului Școlii de Arhitectură am stabilit o serie de legături cu foști absolvenți ai Școlii, posibili donatori sau persoane și entități care cochetează cu preocupările Muzeului (demolările, patrimoniul construit, arhivele arhitecților, practica, proiectarea și restaurarea, asociațiile profesionale etc.). Prin creșterea notorietății am atras vizite de grup din partea unor școli, licee, facultăți care căutau în muzeu repere ale profesiei de arhitect.

Pare să fie o prăpastie între mitul și misterul muzeelor (întreținut de fotografii, filme, exemple din străinătate, de aura obiectelor etc.) și evoluția și întrebuințarea lor în România reală. „Corola de minuni” a muzeelor este strivită involuntar cu fiecare alegere neinspirată care afectează autenticitatea obiectelor, a spațiilor de expunere și a experienței interacțiunii cu acestea. Din moment ce timpul liber a fost împărțit între satisfacții on-line și off-line și el pare să fie tot mai puțin, muzeele au de suferit. Puține au program cu adevărat accesibil publicului, program de week-end, iar și mai puține au bilet gratuit sau cu un preț simbolic. Dar timpul petrecut în aceste spații merită efortul? Înăuntru găsim reguli, limite, artificii de expunere care trunchiază obiectele și le învâluie într-o lumină de opaiț (iar Muzeul Școlii de Arhitectură nu face excepție, din rațiuni de conservare). Nu există o singură direcție de vizitare sau nu ar trebui să fie o direcție favorizată de vizitare într-un spațiu care trebuie descoperit. În Muzeul Școlii de Arhitectură există un fir roșu cronologic, dar vizitarea se poate face și după alte criterii, după cum se poate face și invers cronologic. Lucrul acesta este problematic doar în cazul perioadelor de aglomerație, când există posibilitatea de intersectare a două fluxuri de vizitatori.

Există o preocupare continuă pentru conservare, dar în cazul unor obiecte replicate precum copii / facsimile, mulaje de ipsos realizate în timpul atelierelor cu copii etc. este normal să permitem atingerea de către cei care doresc fie că sunt copii, slab văzători sau persoane curioase la detalii.

Mitul și misterul muzeelor pot deveni și un obstacol în momentul în care suntem striviți de augusta tradiție a spațiilor și obiectelor cu care lucrăm. Există și un revers al medaliei, atunci când mijloacele interpretative (Augmented Reality, Virtual Reality, displayuri etc.) devin mai importante decât patrimoniul pe care acestea îl prezintă. Muzeele vii, precum aspiră să fie muzeele de arhitectură și artă populară, nu se pot limita la o prezentare a ciudățeniilor din acest patrimoniu. Iar noutatea și insolitul de a avea ochelari de VR într-un spațiu tradițional (Fig. 4) nu sunt tot o formă de a transforma patrimoniul în ceva insolit, nu în ceva accesibil? Anumite experiențe precum imersarea digitală în tablourile lui Van Gogh sau Dali au și un rol de accesibilizare, dat fiind că dimensiunile sau tematica pun anumite bariere. Un exemplu îl reprezintă instalația, „Opus Ad Aethere” realizată de Atelier MAC Popescu împreună cu studenții și prezentată cu ocazia Noptii Muzeelor 2024 în Școala de Arhitectură¹⁴ (ce reconstituie

14 Colaborarea cu Atelierul MAC Popescu, cu Atelierul de Iluminat, cu alte catedre din Universitate dar și din alte universități și instituții partenere au dat Noptii Muzeelor organizate de Muzeul Școlii de Arhitectură caracterul unui eveniment participativ.

virtual tablourile lui Van Gogh) dar și la Expoziția Universul lui Salvador Dalí, găzduită de ARCUB.

Excesul de informație nu poate fi gestionat de oameni, iar uneori nici de calculatoare – aceasta a fost o provocare în proiectul de Reconstrucție virtuală a Muzeului Simu¹⁵. Detaliile clădirii sau ale contextului urbanistic erau inițial copleșitoare informațional, dar nu era nevoie să fie. Ceea ce produce impact emoțional la reconstrucția virtuală realizată pentru Muzeul Abandonului¹⁶ (abundența de informație pixelată), nu este la fel de necesar în cazul reconstrucției realiste a Muzeului Simu. Reconstrucția realistă în VR trebuie „să mintă ochiul” pentru a putea funcționa, pentru a da iluzia de spațiu prin care te plimbi.

Fig. 4 – Instalație VR în Noaptea Muzeelor 2024 la Universitatea de Arhitectură și Urbanism Ion Mincu
fotografie arhiva personală

Trăim într-o perioadă saturată de informație unde avem impresia că știm foarte multe lucruri doar pentru că sunt la un click distanță. Legăturile dintr-un singur creier sunt mai bogate decât cele din rețeaua Internet, nu pentru că ar fi mai rapide (uneori nu sunt), ci pentru că sunt mai personale, satisfăcând în alt mod nevoia umană de sens decât amestecul cvasi-aleatoriu al vastelor resurse existente online. Interfețele de tip Inteligență Artificială se propun ca o soluție la nevoia noastră de interlocutori, dar sunt încă într-un stadiu incipient.

Experiențele educative din muzee nu sunt doar informaționale, ci și emoționale, ele sugerează nu doar ce poate reprezenta o anumită succesiune de spații și obiecte, ci și ce ar putea reprezenta vizitatorul prin aportul său profesional, educațional și identitar.

15 Anuala de Arhitectură București, 2020: <https://www.anuala.ro/proiecte/2020/163/>

16 Web-siteul Muzeului Abandonului: <https://muzeulabandonului.ro/experienta-digitala/>

Fig. 5 – Ghilotina prezentată în cadrul turului ghidat
fotografie arhiva personală

Experiențe personale în Muzeul Școlii de Arhitectură

Chiar în timp ce lucrez la acest text trebuie să fac ghidaje pentru o serie de tururi organizate de asociația *De-a arhitectura*. Voi folosi (din nou) toate atuurile locului meu de muncă: machetele studenților, colaborarea cu aceștia pentru Noaptea Muzeelor, Școlile de vară și alte evenimente, spațiile generoase, creativitatea, expozițiile temporare și evenimentele Pop-up (precum expoziția de machete expuse la Bienala de la Veneția, sau expoziția de final de an a claselor *De-a arhitectura* din zona București-Sud). Pot zice că aceste vizite reprezintă o provocare, dar ele sunt și o ocazie de a ieși în întâmpinarea publicului și a nevoilor sale.

Publicul țintă este format din elevi din clasele IV-VI, iar prezentarea trebuie să fie adaptată la interesele lor, pentru vârsta lor și pentru zonele-cheie din muzeu. Dat fiind că este posibil să se plictisească, trebuie să le mențin atenția trează: le pun întrebări despre detaliile din muzeu. De exemplu, câți domni cu mustață apar în fotografia de la Banchetul Societății Arhitecților Români din 1911? Câte femei sunt în fotografia de la al treilea Congres al Societății Arhitecților Români? Ce sporturi practicau studenții în fotografiile din perioada interbelică?

Spre deosebire de adulți, copiii se plictisesc în alt fel. Lipsiți fiind de diplomație se mișcă prin muzeu acolo unde îi ghidează curiozitatea și pe care trebuie să o canalizez. Atunci când s-au oprit și se uită la un exponat le pun întrebări după metoda socratică, pentru a scoate la iveală ceea ce știau deja. Au fost frapați de pildă, de lipsa femeilor în fotografia de la Banchetul Societății Arhitecților Români din 1911. În schimb, li s-a părut perfect normal ca Ion Mincu să fie însoțit de soția sa Elisa pe medalionul sculptat de Ioan Georgescu. La fel de interesantă li s-a părut separarea fetelor de băieți, din moment ce exista o Școală Centrală de Fete. Trebuia să-i întreb care a fost, după ei, motivul acestei separări. Au răspuns că interesele fetelor față de

cele ale băieților erau diferite: „fetele urmau să devină soții și mame, pe când băieții aveau de construit drumuri, poduri și școli...”.

Am observat fotografiatul nestăvilit la o clasă a V-a ca mod de a absorbi conținutul muzeului. Dar ce valoare au aceste fotografii? Ele nu țin locul înțelegerii, ele nu sunt spațiul și locul în care au privilegiul să se afle.

Pentru reconstrucția virtuală a Muzeul Simu, conf. dr. arh. Andreea Iosif s-a străduit mult să facă operația inversă, să ajungă de la fotografii ale interiorului acestuia la spații interactive, populate cu obiecte 3D. Atunci i-am întrebat de ce fotografiază anumite lucruri și am început să le povestesc ce reprezintă. Fotografiatul și-a schimbat, astfel, miza, devenea o responsabilitate, ca învățatul unei lecții.

Subiectul reconstrucției virtuale a Muzeului Simu a prilejuit și vizionarea de către copii a clipurilor de pe YouTube, direct de pe telefonul ce îl aveau deja în mână.

Le-a plăcut povestea pe care le-am spus-o despre ghilotina din muzeu (Fig. 5), că inițial a fost un aparat folosit pentru a tăia varza. Le-a plăcut și bolta pictată cu foiță de aur. Și au fost foarte empatici cu dispariția cartierului Uranus, deși erau veniți din comuna Ciolpani. Puțini dintre ei văzuseră Casa Poporului, dar au înțeles cât este de dramatic să-ți abandonezi casa pentru a te muta la bloc. Au admirat macheta șurii de la Dealu Frumos, jud. Sibiu, chiar dacă inițial au crezut că este o casă sau un grajd, făcând apel la ceea ce

Fig. 6 – Instalație VR în Noaptea Muzeelor 2024 la Universitatea de Arhitectură și Urbanism Ion Mincu
fotografie arhiva personală

Fig. 7.1 – Expoziția de machete ale elevilor din programul **De-a Arhitectura**
fotografie arhiva personală

Fig. 7.2 – Expoziția de machete ale elevilor din programul **De-a Arhitectura** fotografie arhiva personală

știau ei despre universul satului românesc.

Au fost niște interlocutori foarte curioși despre unele lucruri din muzeu la care nici nu m-aș fi gândit. De pildă, dacă erau atât de multe femei-arhitect, de nu au fost ele mai cunoscute? S-au mirat și s-au bucurat de spațiul din muzeu înalt ca într-un palat, iar la finalul ghidajului au aplaudat cu entuziasm.

Din păcate, nu mai aveam casetele luminoase interactive ale Laboratorului de iluminat (Fig. 6). Acestea au fost un succes al Noptii Muzeelor, satisfăcând nevoia de participare, dar le-am strâns pentru că era nevoie de spațiu pentru expoziția de machete ale elevilor din programul *De-a Arhitectura* (Fig. 7.1 și Fig. 7.2). Acestea contrastează doar aparent cu machetele studenților, pentru că ele marchează un început de drum, la fel ca și vizita în muzeu.

Trebuie aici făcută observația că educația muzeală din muzeele românești este opțională și este contra cost, ea nu este accesibilă tuturor. Sociologul Pierre Bourdieu observa că muzeele de artă din Franța, deși erau accesibile oricui (una din cuceririle Revoluției Franceze), nu erau inteligibile pentru majoritatea populației, care nu avea codurile necesare pentru a le putea înțelege¹⁷. Dacă la acest handicap de plecare mai adăugăm și o barieră financiară, atunci potențialul muzeelor va rămâne doar potențial.

Muzele universitare nu au bugetele altor muzee care au intrare pe bază de bilet, dar nu au nici limitarea acestora, ele fiind gratuite. Aceste muzee au, deci, libertatea de a facilita educarea tinerilor din medii defavorizate. Muzeul Școlii de Arhitectură a realizat un proiect finanțat CNFIS-FDI-2023-F-0364 („Educație incluzivă pentru patrimoniu”) dedicat tinerilor din patru localități din jud. Sibiu. Aceștia au fost familiarizați cu elementele de inițiere în arhitectură (studiul perspectivei, confecționarea machetelor), cât și față de meșteșugurile asociate unei bune restaurări (fierărie, prin metoda tradițională la forjă și prin cea modernă/contemporană prin sudare). Tinerii au participat la două ateliere de fierărie (unul la Dealu Frumos (Fig. 8), și unul în București), la consiliere profesională și vocațională privitoare la domenii relevante pentru protecția și

17 Bourdieu, Darbel, Schnapper (1997), p. 210

*Fig. 8 – Atelier de fierărie tradițională la Dealu Frumos jud. Sibiu, în cadrul proiectului „Educație incluzivă pentru patrimoniu”, finanțat CNFIS-FDI-2023-F-0364, Ministerul Educației
fotografie arhiva personală*

conservarea patrimoniului arhitectural, la vizite în situri istorice (Biserica Evanghelică din Dealu Frumos), în muzee (Muzeul Școlii de Arhitectură, Palatul Suțu și Muzeul Theodor Aman), în atelierele din Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” (de proiectare, de modelare digitală și de machete), inclusiv la prezentarea unor lucrări de diplomă.

Școala de vară de la Dealu Frumos, baza de practică a Universității de Arhitectură și Urbanism Ion Mincu, este un alt loc de intersecție între preocuparea educativă a Muzeului Școlii de Arhitectură și nevoia studenților de practică, de lucru cu materiale și tehnici tradiționale. Apropierea de activitatea studenților și relevanța Muzeului pentru aceștia este o preocupare mai veche.

Concluzii

Patrimoniul oferă muzeelor un cec în alb, un vot de încredere datorat promisiunilor cuprinse în spațiul, obiectele, cunoștințele acestora. Pentru a satisface aceste promisiuni trebuie să deschidem experiența muzeală pentru public: interacțiunea, descoperirea, discuțiile sunt forme de educație. Un lucru pe care l-am remarcat cu fiecare ocazie a Noptii Muzeelor în Muzeul Școlii de Arhitectură este că vizitatorii răsfoiesc cărțile și revistele din mica bibliotecă din muzeu, după cum răsfoiesc și cărțile sau albumele care fac parte din expunere (există și câteva exemplare care sunt conservate, dar le asigurăm și vizitatorilor nevoia de interactivitate). Faptul că ele există, faptul că au voie să le deschidă este suficient ca invitație, pentru a percepe Muzeul ca pe un loc cald și prietenos, ce facilitează cunoașterea și apropierea de patrimoniul cultural.

În anii de școală, la Facultatea de Litere, Secția Biblioteconomie și Științele Informării, doamna prof. dr. Adina Berciu ne-a învățat că muzeele ar trebui să aibă și programe de educație muzeală. Ulterior, în perioada de redactare a doctoratului, am înțeles (sub influența Ninei Simon și a altor cercetători) că orice interogație declanșată de muzeu este începutul unei descoperiri, memoria și învățarea fiind amestecate cu cine suntem, ce simțim (fizic și emoțional), ce știm să facem etc. Atât interpretarea patrimoniului (un ghidaj interactiv), cât și muzeul participativ contribuie la valențele educative ale muzeului. Uneori răsfoirea liberă a unei cărți este mai bogată în învățături decât un tur ghidat.

Bibliografie

- Alb, Lucia; Moscovici, Ionela; Iov, Claudia Anamaria. Școala Altfel, de la proiect la exemplu de bună practică, Facultatea de Istorie și Filosofie, UBB Cluj, 2020. Disponibil online la adresa: https://hiphi.ubbcluj.ro/OurEurope/Files/Raport-2_Scoala-Altfel_de-la-proiect-la-exemplu-de-buna-practica.pdf
- Bourdieu, Pierre; Darbel, Alain; Schnapper, Dominique. The Love of Art. European Art Museums and Their Public. Polity Press, 1997.
- de Botton, Alain; Armstrong, John. Arta ca terapie. Vellant, 2018.
- Caietele muzeului, nr. 4-5 / 2020-2021, 6 / 2022, 7 / 2023
- Gardner, Howard. Minteă umană: cinci ipostaze pentru viitor. trad.: Radu Ciocănelea. București: Sigma, 2007.
- Giordano, Silvia. Pop-Up Museums: challenging the notion of the museum as a permanent institution. Predella Journal of Visual Arts, nr. 33, 2013.
- Hein, George. Learning in the Museum. London, 1988.
- Nadin, Mihai. Civilizația analfabetismului. Spandugino, 2016
- Nițu, Florentina. „Patrimoniul și comunitate. Cui folosește un muzeu universitar?”, conferința organizată de Muzeul Municipiului București, 6.06.2024.
- Popescu, Claudia Cristina. Tehnologii digitale în muzeele contemporane. Editura Universitară „Ion Mincu”, 2022.
- Simon, Nina. The Participatory Museum. Santa Cruz: Museum 2.0, 2010
- Architectural Digest: <https://www.architecturaldigest.com/story/alain-de-botton-john-armstrong-rijksmuseum-amsterdam>
- Understanding British Portraits: <https://www.britishportraits.org.uk/resources/toolkits/how-to-develop-learning-programmes-and-audience-engagement-with-portraits/learning-in-museums/the-participatory-museum/>
- Centrul Expozițional Documentar al UAUIM (Muzeul Școlii de Arhitectură), Expoziția permanentă: <https://centrulexpo.uauim.ro/ro/expozitii/expozitia-permanenta>
- Anuala de Arhitectură București, 2020: <https://www.anuala.ro/proiecte/2020/163/>
- Web-siteul Muzeului Abandonului: <https://muzeulabandonului.ro/experienta-digitala/>

Dr. Arte viz. Claudia POPESCU,
*Centrul Expozițional Documentar al Universității
de Arhitectură și Urbanism Ion Mincu, București,*
claucris_popescu@yahoo.com